

איד המציאו את הכסף

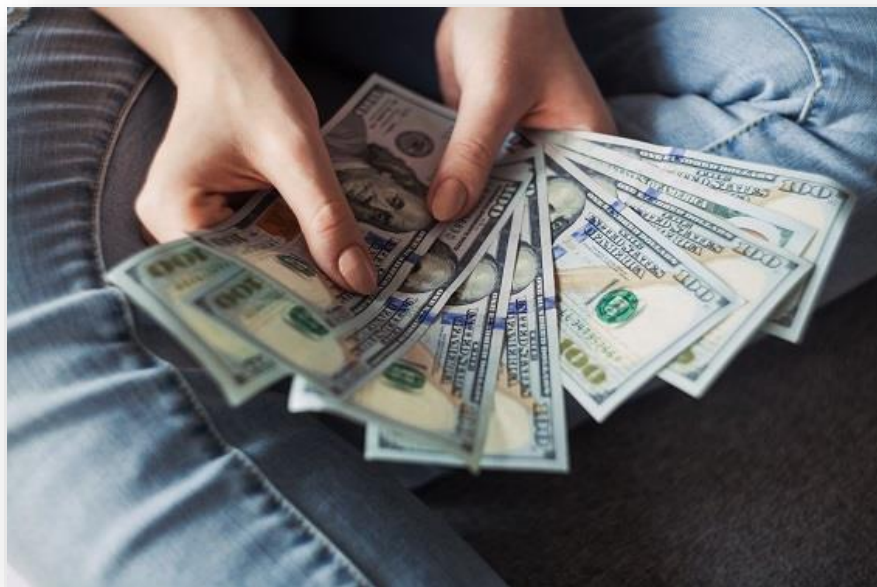

איסוף ארגון ועריכה: אילת כ"ץ

מה זה כסף?

כסף הוא אמצעי-חליפין שתמורתו ניתן לקבל מוצרים ושירותים. הכסף נועד לפשט את הפעולות הכלכליות של קניה, מכירה ותשלומים עבור שירותים שונים ועבודות, כמו גם לרכישת סחורות.

סיפור מהמיתולוגיה היוונית

מגע הזהב של מידאס

המלך מידאס היה איש עשיר מאוד, אבל לא מאושר.

לא היה לו מספיק בכסף ובזהב שהיה לו בארמון, הוא רצה זהב בלי סוף- וככל שהיה לו יותר הוא רצה עוד.

מידאס נהג לבלות את רוב זמנו במרתף האוצרות שלו ושם היה סופר את הזהב בארגזים. אך הוא לא היה מרוצה, כי הוא רצה עוד זהב!!!

האלים ראו כמה מידאס אוהב זהב והחליטו לתת לו "מתנה".

הם שלחו אליו בבוקר שליח שהביא לו מתנה מיוחדת שם המתנה "מגע הזהב". כל דבר שמידאס נגע בו הפך לזהב.

מידאס היה מאושר, הוא החל לגעת בכל מה שהיה סביבו, כל דבר שנגע בו הפך לזהב. הוא הסתחרר משמחה בראותו כיצד הכול הופך לזהב.

הכיסא, השולחן, המיטה ושאר החפצים בארמונו. תוך זמן קצר הוא היה מוקף בזהב שכל כך רצה...

הוא הפך לאיש העשיר ביותר בעולם כמו שחלם להיות.

לפתע, החל מידאס לחוש ברעב ובצמא אך כל דבר שבא לידו הפך מייד לזהב, הוא קרא לביתו שתכין לו אוכל, אך כאשר נגע בה הפכה גם היא כמו שאר הדברים לפסל זהב.

בערב חשב מידאס לעצמו "מה התועלת ב"מגע הזהב" שקיבלתי במתנה אם בגללה איני יכול לחבק את אהובי? איני יכול לשתות ולאכול, איני יכול לגעת בדבר!"

הלך מידאס לאלים ביקש והתחנן שייקחו את מתנתם בחזרה:

"קחו ממני את מגע הזהב קחו אותו!"

האלים הסכימו וציוו עליו להתרחץ במי הנהר הקדוש פאקטולוס.

מידאס רץ לנהר, רחץ את גופו וחזר להיות בן אדם רגיל.

אהבת הזהב שלו נעלמה כאילו לא הייתה מעולם, והוא היה מאושר!

- מה אתה למד מהסיפור?
- האם היית משנה את סופו של הסיפור? כיצד?
- החלף את המילה זהב במילה אחרת בסיפור.

מה מקבלים בתמורה לכסף?

שירותים

מוצרים

תפיסות, עמדות ואמונות בנושא כסף

לפניכם רשימת היגדים בנושא כסף.

- בחרו היגד אחד שאתם מסכימים איתו.
- בחרו היגד אחד שאתם פחות מסכימים איתו.

מהו כסף בשבילך? – תפיסות בנושא כסף

ביטחון, ערך (חשיבות, כבוד) כוח, אהבה, מקור הרוע בעולם.

\$ כסף מנהל לנו את החיים.

\$ בשביל כסף צריך לעבוד קשה.

\$ כסף הולך לכסף.

\$ כסף לא גדל על עצים.

\$ הכסף משחית.

\$ איזהו עשיר? השמח בחלקו.

\$ צרה שניתן לפתור אותה בכסף אינה צרה....

\$ כסף לא מבטיח אושר.

\$ צריך לחסוך לעת זקנה.

\$ תחיה בהתאם ליכולות שלך.

\$ לכל דבר יש מדבקה עם מחיר.

\$ כסף בא וכסף הולך.

\$ אכול ושתה כי מחר תמות.

"הכסף מדבר" - תפיסות ביחס לכסף

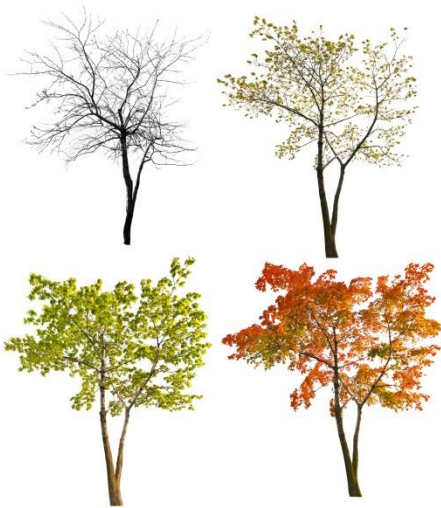
- כסף = ביטחון כלכלי
  - כסף = ביטחון נפשי
  - כסף = אהבה
  - כסף = כוח ומעמד - "בעל המאה הוא בעל הדעה"
  - כסף = ערך ומעמד – הצורך באישור- מה אני שווה
  - כסף = מקור הרוע בעולם – "כסף משחית" "כסף מלוכלך"
  - כסף = ערכים בנושא כסף שהבאנו איתנו מהבית בו גדלנו
- למרות שכסף הוא ניטרלי, כסף הוא אף פעם לא רק כסף.....

מסע במנהרת הזמן

כיצד התקיים המסחר בעת העתיקה?

מה החסרונות של שיטת סחר חליפין?

עונתי

טריות הסחורה

משקל וגודל
הסחורה

מה היתרונות ומה החסרונות של שיטת המסחר הזו?

המחישו את החסרונות של שיטת סחר החליפין באמצעות הדוגמאות הבאות:

- משקל וגודל הסחורה – קושי בניוד הסחורה
- טריות הסחורה – יש להביא את הסחורה טרייה לשוק או לאזור המסחר. אם הסחורה לא נמכרה באותו היום, לעיתים היא מתקלקלת והסוחר מפסיד את ההזדמנות למסחר.
- עונתי – חקלאי שמגדל גידולים עונתיים יוכל לסחר רק בעונה שיש לו סחורה. כיצד ירכוש מצרכים וסחורות בשאר ימות השנה? למשל: לחקלאי שמגדל אבטיחים, יש סחורה רק בקיץ. אם הוא מעוניין לרכוש חלב בחורף תמורת האבטיחים שלו, האם הוא יכול?
- קושי במתן עודף. למשל, כיצד מחליפים סוס או כל בעל חיים בתוצרת חקלאית? לא ניתן לחלק את הסוס..

הפתרון לבעיות שהוצגו בסחר החליפין מצאו פתרונות שונים והביאו את את להתפתחות הכסף. בואו ונראה כיצד :

הסבר על התפתחות הכסף:

גם בעולם העתיק היה קושי לקבוע את ערכו של מוצר. (היום כשאתם הולכים לרכוש משהו, המחיר שלו מצוין על גבי המוצר. כל מי שמגיע לרכוש מחליט האם הוא מוכן לשלם את התמורה הזו בעד המוצר/השירות). ראשית ההחלפה הייתה סחורה תמורת סחורה בצורה חופשית, כל אחד לפי ראות עיניו. לאור הקושי להעריך את שווי הסחורה ולחלקה באופן שוויוני, למשל, אדם הביא לשוק פרה ורצה להחליף אותה בתפוחים, אבל הוא לא ידע כמה תפוחים יוכל לבקש תמורתה. האם הפרה שווה עשרה ארגזי תפוחים? אולי עשרים ארגזים? ואולי שלושים ארגזים? במקרים כאלה התעוררו ויכוחים ומריבות. כמו כן יש סחורות שאי-אפשר לחלק אותן לחלקים, לדוגמה : סוס או גמל. נניח שאדם שהיה ברשותו גמל, היה זקוק לסל רימונים, אך גמל אחד שווה הרבה יותר מסל אחד של רימונים. מכיוון שאי-אפשר לחלק את הגמל לחלקים, סחר החליפין לא יכול היה להתבצע.

שאלו: מה המשותף לשלוש התמונות שבסקף הבא?

הסבר: כתוצאה מכך התפתחה שיטה של תמחור לפי סחורה או מצרך שהיה נפוץ וזמין לאנשים.

למשל בסין, התפתחה שיטת תשלום בעלי תה, בסיביר בבדים, בברזיל בתירס

שאלו: מה הקושי במסחר בסוג סחורות כגון עלים, קלחי תירס?

הסבר: אלו מוצרים שהתוקף שלהם קצר, הם לא נשמרים למשך זמן רב ומתקלקלים.

שאלו: מה לדעתכם החליף את המוצרים הללו?

התפתחות הכסף

מה המשותף?

הסבר: ההבדל בין אמצעי התשלום במקומות שונים בעולם הקשה את קיום המסחר בין אנשים שנדדו מארץ לארץ.

לכן היה צורך באמצעי תשלום אחיד, נוח לשימוש, שאינו מתקלקל, שקל לאחסנו ושאפשר להעבירו ממקום למקום.

כך בכל העולם עברו בהדרגה לשימוש בחתיכות של מתכת (כמו זהב וכסף) כאמצעי תשלום מקובל על כולם. ערכה של כל חתיכת מתכת נקבע על-פי משקלה, ולכן בכל קנייה ומכירה של סחורה היה צריך לשקול את חתיכות המתכת.

במשך הזמן החלו לחרוט על חתיכות המתכת את ערכן, ולא היה עוד צורך לשקול אותן. כך נוצרו המטבעות המוכרים לנו היום.

שאלו: כיצד לדעתכם התפתחו שטרות הכסף העשויים מנייר?

מה יותר נוח לקחת אתך בארנק? מטבעות כסף או שטרות כסף?

הסבר: ברבות הימים נעשה המטבע צורת התשלום הנפוצה בעולם. מאוחר יותר החלו להשתמש גם בשטרות עשויים נייר. גם על השטרות מודפסים מספרים המציינים את ערכם.

שאלו: מה היתרון הגדול של הנייר לעומת המטבע?

הסבר: היתרון הגדול של שטרות נייר הוא שנוח להשתמש בהם: הם קלים ואינם תופסים מקום רב.

התפתחות הכסף

סדרו את שלבי התפתחות הכסף מתחילתו ועד היום:

4

3

2

1

שטרות

סחר חליפין

סחורה עמידה

מטבעות

שקף מסכם המציג את שלבי התפתחות הכסף:

1. סחורה תמורת סחורה
2. שימוש בסחורה (צדפים/פרווה/תירס כסחר חליפין)
3. שימוש בגושי מתכת
4. שימוש במתכת שעליהן הוטבע משקל/השווי ודיוקן השליט שאחראי על אמיתות המשקל/הערך
5. המטבעות שמשתמשים בהן כיום
6. שטרות נייר

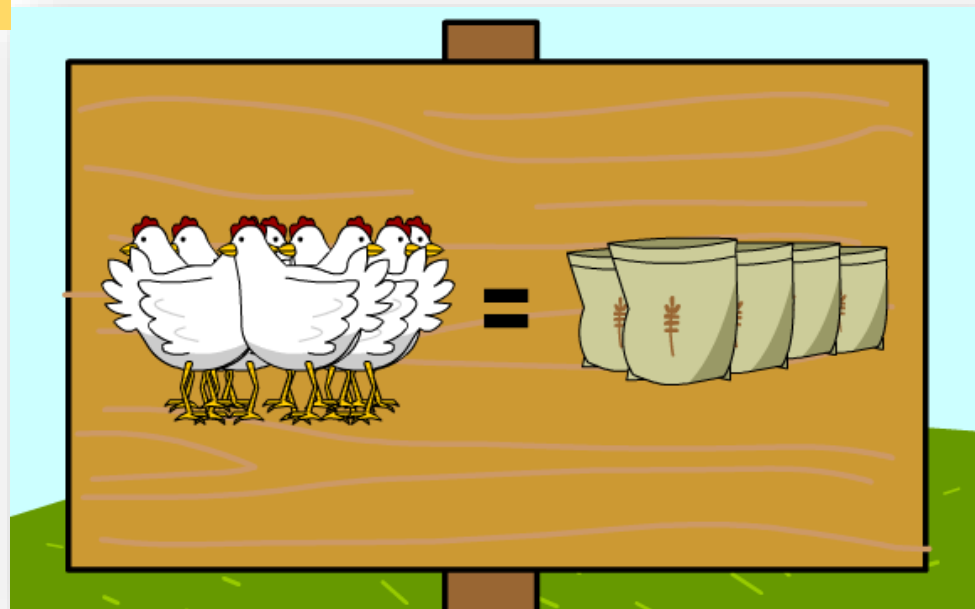

מה למדנו?

סוגי תשלום

סוגי תשלום

סוגי תשלום

